

"Isplati se!" (II): Blaženi koji vjeruju u Gospodina

Sveto pismo ne daje nam teoretsku definiciju vjernosti, već nam govori tko je vjeran.

12.10.2022.

U opisu nekih uređaja za slušanje glazbe, možda smo vidjeli slova „hi-fi” (skraćenica engl. riječi *high fidelity*, u doslovnom prijevodu znači „visoka vjernost”). Visoka vjernost je garancija da je reproducirani zvuk što bliži originalnom izvoru. Vjernost

se ovdje shvaća kao točnost, kao sposobnost da se nešto sačuva savršeno netaknutim što je više moguće. No, u kulturi drevnog Bliskog istoka, gdje se Bog objavio izraelskom narodu, koncept vjernosti ima malo drugačiju konotaciju.

Vjernost nije povezana s preciznošću. Umjesto toga, naglasak je stavljen na druge aspekte, kao što su stabilnost i postojanost tijekom vremena – na pouzdanost, lojalnost i istinitost. Štoviše, u biblijskom jeziku vjernost je također blisko povezana s Božjim očinskim milosrđem, za što se koncept točnosti ne čini prikladnim.

Nije kao drugi bogovi

Ako u Svetom pismu tražimo definiciju vjernosti, nećemo je naći. Ali ako čitamo svete knjige pitajući se tko je vjeran, i Stari i Novi zavjet daje nam jasan odgovor: Bog je vjeran (usp. *Pnz* 32,4; *1 Kor* 1,9; *1 Tim* 5, 24 i dr.) Što znači reći da je Bog vjeran?

Zašto je vjernost tako često istaknuta kao Gospodinova osobina?

Kao prvo, vjernost Izraelova Boga je u suprotnosti s bogovima susjednih naroda. „Bog je temelj nade: ne bilo koji bog.”^[1] Poganski mitovi pokazuju nam bogove koji se ponašaju na nestalan i hirovit način: ponekad su dobri, a ponekad loši; nikad se ne zna kako će reagirati. Stoga im nije razumno vjerovati. Na primjer, u Egiptu i Mezopotamiji, bilo je uobičajeno predstavljati bogove u obliku bika, lava, orla, zmaja ili drugih životinja. Kao rezultat toga, kult ovih božanstava bio je prožet stavovima koji su slični načinima kako bismo reagirali na prijeteću zvijer: utažiti njezinu glad, smiriti njezin bijes ili jednostavno ne prekinuti njezin odmor.

To nije slučaj u Izraelu. Mojsijev zakon zabranjuje prikazivati Gospodina likovima bilo koje vrste

(usp. *Izl* 20,4; *Lev* 19,4). Bog Izraelov prihvaća žrtve i prinose, ali ne zato što ih treba ili na neki način ovisi o njima (usp. *Ps* 50,7; *Dn* 14, 1-27). To što je Gospodin vjeran, za razliku od lažnih bogova, znači da nije hirovit ili nepostojan te da možemo nekako naslutiti kako će postupiti. U isto vrijeme, ta vjernost ne implicira da Bog slijedi jedinstven obrazac ponašanja ili da se njegov način interveniranja u povijest ponavlja. Bog je slobodan, transcendentan i suveren. „On je sav pokret, sva divota i svo veličanstvo.”^[2] Stoga njegova vjernost savezu ne isključuje novost (usp. *Iz* 43, 16-19). Bog nam govori preko usta proroka Izaije: *Jer misli vaše nisu moje misli i puti moji nisu vaši puti. Visoko je iznad zemlje nebo, tako su puti moji iznad vaših putova, i misli moje iznad vaših misli* (*Iz* 55, 8-9). Bog uvijek spašava svoj narod, ali ne uvijek na isti način. „Svojom novošću On uvijek može obnoviti naš život i našu zajednicu, i

premda je upoznala mračna
razdoblja i crkvene slabosti,
kršćanska poruka nikada ne stari.”^[3]

Osim ove razlike, često odstupanje od
ispravnog odnosa s Bogom jest
pokušaj da ga kontroliramo ili da ga
koristimo po vlastitom nahođenju.
Stoga su proricanje ili druge slične
prakse bile strogo zabranjene u
Izraelu (usp. *Lev* 19, 26-31). To što je
Bog vjeran svojoj riječi ne znači da je
njegov način ponašanja uvijek
identičan te stoga predvidljiv i
kontroliran od nas. Možemo biti
sigurni da nas nikada neće prestati
voljeti, iako mi često ne znamo kako.
Njegova logika uvijek nadilazi našu.
Ponekad nam može dati više nego što
je obećao ili ispuniti proročanstvo na
neočekivan način. „Vjernost nema
ništa sterilno ili statično; kreativna
je.”^[4] —

Bog „bogat ljubavlju i vjernošću”

Biblija svjedoči da je Gospodin vjeran, za razliku od lažnih bogova susjednih naroda; iako u stvarnosti, sveti tekst prije svega to potvrđuje u suprotnosti s ljudskim bićima: *Slava Izraelova ne laže i ne kaje se, jer nije čovjek da bi se kajao (1 Sam 15, 29).* Za razliku od našeg ljudskog iskustva, Gospodin uvijek govori istinu. Ne odustaje od svojih obećanja: *Bog nije čovjek da bi slagao, nije sin Adama da bi se kajao. Zar on kada rekne, a ne učini, zar obeća, pa ne ispuni? (Br 23, 19).* Samo je Bog apsolutno postojan i pouzdan. Možemo graditi svoj život na Njemu sa sigurnošću da nikada nećemo biti razočarani. Kao što je Benedikt XVI. rekao: „Dok sve drugo prolazi i mijenja se, Riječ Gospodnja nije prolazna. Ako nas događaji u životu čine zbunjenima i čini se da se svaka izvjesnost ruši, imamo kompas koji nas vodi; imamo sidro koje nas sprječava da odlutamo.”^[5]

Nakon što su sagriješili klanjajući se zlatnom teletu, knjiga Izlaska govori da je Bog obnovio savez s narodom na brdu Sinaj. Zatim, prije nego što je po drugi put Mojsiju dao ploče zakona, Gospodin je prošao ispred njega govoreći: *Jahve! Jahve! Bog milosrdan i milostiv, spor na srdžbu, bogat ljubavlju i vjernošću* (Izl 34, 6). Ove riječi se obično vide kao druga objava Božjeg imena, nakon prethodne objave također Mojsiju. Ovaj opis toga kakav je Bog ponavlja se, uz male varijacije, u sedam drugih odlomaka iz raznih knjiga Staroga zavjeta.^[6] Sveti Josemaría je rekao: „Svugdje u Svetom pismu otkrit ćete božansko milosrđe... Kakvu li nam sigurnost ulijeva Gospodinova sućut!”^[7] —

Unatoč tome, Izrael zna da je njegov Gospodin suosjećajan i vjeran ne samo zbog onoga što je rekao Mojsiju na Sinaju, nego prije svega zato što je narod to iskusio u svojoj vlastitoj

povijesti, na vlastitoj koži. Bog je očitovao svoju vjernost ne samo time što ju je proglasio, već pokazujući je u svojim djelima. Izrael kroz svoju povijest doživljava spasenje koje donosi Božja vjernost. *Jahve, ti si Bog moj, uznosim te, tvoje ime slavim, jer si proveo čudesan naum, smišljen od davnine, istinit i vjeran (Iz 25, 1).*

Božja djela pokazuju njegovu vjernost, Izrael je svjedok, iznova i iznova, da njegovo milosrđe ne nestaje pred ljudskom nevjerom. *Dobar je Jahve, dovijeka je ljubav njegova, od koljenja do koljena vjernost njegova (Ps 100, 5),* pjeva psalmist. I u drugom odlomku: *O ljubavi Jahvinoj pjevat ću dovijeka, kroza sva koljena vjernost ću tvoju naviještati (Ps 89, 2).*

U *Veliča*, vidimo Mariju kako na ovaj način slavi Boga, tako jasan onima koji poznaju svetu povijest. Isusova majka hvali Boga što se udostojio pogledati na njezinu neznatnost i što

čini velika djela u njoj, *kako obeća ocima našim: spomenuti se dobrote svoje prema Abrahamu i potomstvu njegovu do vijeka (Lk 1, 54-55)*. Sveti Ivan Pavao II. rekao je da „u Veliča, istinski teološkom spjevu jer otkriva Marijino iskustvo Božjeg lica, Bog nije samo Moćan, za kojega ništa nije nemoguće, kako je Gabriel izjavio (usp. Lk 1, 37), već također i Milosrdan, sposoban za nježnost i vjernost prema svakom čovjeku.”^[8]

Isus je ispunjenje obećanja

Vjernost je svojstvo koje definira Božji odnos s čovječanstvom, posebno s njegovim narodom na temelju saveza. A kako bi se opisala snaga tog saveza, proroci su koristili nekoliko slika. Jedna od njih je brak, koju nalazimo razvijenu ponajviše u knjigama Hošee, Jeremije i Ezekijela. Ta slika ističe Gospodinovo milosrđe, koji je voljan oprostiti i obnoviti savez unatoč Izraelovim

ponavljanim nevjerama. Druga slika je slika očinstva i majčinstva. Knjiga proroka Izaije koristiti je nekoliko puta kako bi na dirljiv način naglasila kako Bog nikada neće napustiti svoj narod: *Sion reče: „Jahve me ostavi, Gospod me zaboravi.”* „Može li žena zaboravit' svoje dojenče, ne imat' sućuti za čedo utrobe svoje? Pa kad bi koja i zaboravila, tebe ja zaboraviti neću. Gle, u dlanove sam te svoje urezao” (Iz 49, 14-16).

Isus u svojoj osobi predstavlja cjelokupnu ostavštinu vjernosti i milosrđa koju nalazimo u Starom zavjetu i otkriva nastavak tog božanskog djela. Njegovo suosjećanje s mnoštvom navodi našeg Gospodina da ponovi Izaijine riječi inzistirajući da nas Bog nikada neće zaboraviti: *Jeruzaleme, Jeruzaleme, koji ubijaš proroke i kamenuješ one što su tebi poslani! Koliko li puta htjedoh okupiti djecu tvoju kao što kvočka okuplja piliće pod krila, i ne htjedoste! (Mt23,*

37). Isus je duboko povrijeđen ljudskom pobunom, tvrdoćom srca pred inzistiranjem - vjernosti - Božje ljubavi.

Nadahnut drugim odlomkom proroka Izaije koji opisuje Izrael kao vinograd Gospodnji (usp. *Iz* 5, 7), Isus sažima povijest Božje vjernosti naspram ljudske nevjere pripovijedajući prispodobu o vinogradarima ubojicama (usp. *Mk* 12, 1-12). Nakon što je poslao nekoliko slugu da zatraže urod njegovog vinograda, od koji su svi bili odbijeni, vlasnik vinograda odlučuje poslati svoga sina kao posljednju uzdanicu. No vinogradari ga ubiju. Dolazak Isusa, jedinoga Sina Božjega, i njegova smrt na križu je potpuno očitovanje vjernosti i milosrđa Boga Izraelova. Nakon što je poslao svoga Sina da umre za nas, Bog ne može učiniti ništa veće (usp. *Heb* 1, 1-2).

Apostoli su u svom propovijedanju bili svjesni uske veze između Kristovog pashalnog misterija – njegove muke, smrti i uskrsnuća – i Božje vjernosti svojim davnim obećanjima. Isus je *Amen, svjedok vjerni i istiniti (Otk 3, 14)*, govori nam knjiga Otkrivenja. U drugoj poslanici svetog Pavla Korinćanima, nalazimo najizričitiju izjavu u tom pogledu: *Bog je svjedok: naša riječ vama nije „Da!” i „Ne!” jer Sin Božji, Isus Krist, koga mi – ja i Silvan i Timotej – vama navijestimo nije bio „Da!” i „Ne!”, nego u njemu bijaše „Da!”.* Doista, sva obećanja Božja u njemu su „Da!” (2 Kor 1, 18-20).

Ako nismo vjerni, on vjeran ostaje

Referirajući se na one koji su odbili vjerovati u Krista tijekom njegovog života na zemlji, sveti Pavao ukazuje na Božju izvanrednu veličinu: *A što ako su se neki iznevjerili? Neće li njihova nevjernost obeskrjepiti*

vjernost Božju? Nipošto! (Rim 3, 3-4). Sa sigurnošću možemo staviti svo svoje povjerenje u Boga. Jedni se hvale kolima bojnim, drugi konjima, mi imenom Jahve, Boga našega! (Ps 20, 8), kaže psalmist, izražavajući svoje pouzdanje u Gospodina nad ljudskim strategijama za borbu. Jer tko li je Bog osim Jahve? Tko li je hridina osim Boga našega? (2 Sam 22, 32), kaže Sveto pismo u Davidovom himnu. Jedino Boga se može zvati hridinom na koju se bez straha možemo osloniti za zaštitu. Upotreba izraza „hrid” za Boga toliko je česta u Starom zavjetu da se ponekad u Svetom pismu jednostavno kaže „hrid” bez potrebe da se kaže na koga se to odnosi.^[9]

Inzistirajući na Božjoj vjernosti naspram ljudske nevjernosti, čini se da Sveto pismo ne polaže puno povjerenja u ljudsku vjernost. Ali više od pesimističnog pogleda na ljudsku snagu, to je realna i duboka

potvrda naše malenosti pred njegovom moći. Tako se najbolje može razumjeti ovo surovo proročanstvo koje prenosi Jeremija: *Ovako govori Jahve: „Proklet čovjek koji se uzdaje u čovjeka, i slabo tijelo smatra svojom mišicom, i čije se srce od Jahve odvraća. Jer on je kao drač u pustinji: ne osjeća kad je sreća na domaku, tavori dane u usahloj pustinji, u zemlji slanoj, nenastanjenoj. Blagoslovljen čovjek koji se uzdaje u Jahvu i kome je Jahve uzdanje. Nalik je na stablo zasađeno uz vodu što korijenje pušta k potoku: ne mora se ničega bojati kad dođe žega, na njemu uvijek zelenilo ostaje. U sušnoj godini brigu ne brine, ne prestaje donositi plod (Jer 17, 5-8).*

Važna stvar ovdje jest da mi ljudska bića ne možemo biti vjerni na isti način kako je Bog vjeran. Naš ljudski odgovor na Božju vjernost nije besprijekorno ponašanje bez ikakvih pukotina, već vjera (usp. Post 15, 6;

Heb 11, 1). Zapravo, hebrejski jezik koristi istu riječ da kaže kako je Bog vjeran i da opiše onoga tko vjeruje u Njega. One koji vjeruju u Krista i slijede ga, Novi zavjet naziva „vjernima” (usp. *Dj 10, 45*). Bog ne traži od nas da budemo čvrsti i solidni poput Njega, što je nemoguće. Radije želi da se pouzdamo u Njega, kao što su to učinili Marija i sveci *jer je vjeran Onaj koji dade obećanje (Heb 10, 23)*. I, iznad svega, želi da priznamo svoje uvrede i tražimo oprost. *Reknemo li da grijeha nemamo, sami sebe varamo i istine nema u nama. Ako priznamo grijeha svoje, vjeran je on i pravedan: otpustit će nam grijeha i očistiti nas od svake nepravde (1 Iv 1, 8-9)*. Iako smo grešnici, Bog nas nikada ne napušta. *Ako ne budemo vjerni, on vjeran ostaje. Ta ne može sebe zanijekati! (2 Tim 2, 13).*

„Naša vjernost samo je odgovor na Božju vjernost. Bog je vjeran svojoj

riječi, vjeran je svojem obećanju.”^[10]
Kao što je rekao prelat Opusa Dei:
„Vjera u božansku vjernost daje
snagu našoj nadi usprkos tome što
nas naša osobna slabost ponekad
vodi ka tome da ne budemo u svemu
vjerni, u malom, a možda povremeno
i u velikom. Tada se vjernost – uz
milost Božju – sastoji u hodu putem
izgubljenog sina.”^[11] Važno je da se
uvijek vratimo Onome koji ispunjava
svoja obećanja, da se s vjerom
vratimo Hridi koja uvijek čeka na
nas.

^[1]Benedikt XVI., Enciklika *Spe salvi*,
br. 31.

^[2]Sveti Josemaría, *Prijatelji Božji*, br.
190.

^[3]Franjo, Apostolska pobudnica
Evangelii Gaudium, br. 11.

^[4]Benedikt XVI., Homilija, 12. rujna
2009.

^[5]—Benedikt XVI., *Angelus*, 12. prosinca 2010.

^[6]—Usp. *Br*14, 17-18; *Pnz* 7, 9-10; *Ps* 86, 15; 145, 8; *Jo* 2, 13; *Iv* 4, 2 i *Nah* 1, 3.

^[7]—Sveti Josemaría, *Susret s Kristom*, br. 7.

^[8]—Sveti Ivan Pavao II., *Audijencija*, 6. studenog 1996.

^[9]—Usp. *Pnz*33, 4; *1 Sam* 2, 2; *2 Sam* 22, 2; *Ps* 19, 15; 28, 1; 71, 3; *Iz* 17, 10; *Hab* 1, 12 i dr.

^[10]—Franjo, *Homilija*, 15. travnja 2020.

^[11]—Fernando Ocáriz, *Pastoralno pismo*, 19. ožujka 2022.

Juan Carlos Ossandón

dev.opusdei.org/hr-hr/article/isplati-se-ii-blazeni-koji-vjeruju/ (5.08.2025.)